

اقتصاد بخش عمومی

(جلد دوم)

سرشناسه	: لیچ، جان، ۱۹۵۲-م.
عنوان و نام پدیدآور	: اقتصاد بخش عمومی / یان لیچ؛ ترجمه مرجان دامن کشیده، حسین اقبال طالقانی. -Leach, John, 1952 April 5
مشخصات نشر	: تهران: آماره، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۲ ج.: جدول، نمودار. ج اول ۲۹۲ ص ج دوم ۲۵۸ ص.
شابک	: ۱. ج. ۰-۸۵-۷۴۴۶-۶۰۰-۹۷۸: ج. ۲: ۷-۹۸-۷۳۲۶-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: A course in public economics.
یادداشت	: ج. ۲ (چاپ اول: ۱۴۰۱) (فیپا).
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: اقتصاد — Economics — الگوهای ریاضی — Mathematical models مسائل، تمرین‌ها و غیره (عالی) — Problems, exercises, etc. (Higher) سیاست اقتصادی — Economic policy — سرمایه‌داری — Capitalism کالاهای عمومی — Public goods
شناسه افزوده	: دامن کشیده، مرجان، ۱۳۴۸-، مترجم
شناسه افزوده	: اقبال طالقانی، حسین، مترجم
رده‌بندی کنگره	: HB۵/۱۷۱
رده‌بندی دیویی	: ۳۳۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۸۴۶۹۲۰

اقتصاد بخش عمومی

(جلد دوم)

جان لیچ

ترجمه:

دکتر مرجان دامن کشیده

(عضو هیئت علمی گروه اقتصاد دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی)

و

حسین اقبال طالقانی

نشرآماره

©Nashre Amareh, MMXXIII

- عنوان کتاب: اقتصاد بخش عمومی (جلد دوم) Title: A Course In Public Economics
- تألیف: جان لیچ Author: John Leach
- ترجمه: دکتر مرجان دامن کشیده (عضو هیئت علمی گروه اقتصاد دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی) و حسین اقبال طالقانی Translators: Dr M. Damankeshide & Eghbal
- شابک: ۷-۹۸-۷۳۲۶-۶۲۲-۹۷۸ ISBN: 978-622-7326-98-7
- نوبت چاپ: اول، سال چاپ: ۱۴۰۱ The 1st Edition Published: 2023
- تیراژ: ۳۰۰ نسخه Circulation 300 impression
- هرگونه کپی برداری، اسکن و میکروفیلیم، جزئی یا کلی بدون اجازه مکتوب نشر آماره ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد. No portion of this book may be reproduced, by any process or technique, without the express written consent of the publisher (Amareh Press).
- محتوای اصلی کتاب بازتاب اندیشه‌های پدیدآورنده‌ها توسط ناشر می‌باشد و مسئولیت درستی آن به عهده‌ی ایشان می‌باشد. The views expressed in this book represent those of the individual Authors and Editors. These views do not necessarily reflect endorsement by the Publisher (Amareh Press).
- © تمامی حقوق چاپ و نشر برای نشر آماره محفوظ است. © ALL RIGHTS RESERVED: for the Amareh Press.
- دفتر مرکزی نشر آماره: تهران، میدان انقلاب، خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دوازده فروردین، پلاک ۳۱۶، واحد ۴ تلفن ۰۹۳۶۸۷۶۴۳۹۱

برای آگاهی از مراکز فروش و سایر اطلاعات به وبسایت نشر آماره مراجعه کنید:

www.nashreamareh.ir

پیشگفتار مؤلف

این موضوع را به سبکی فاخر، خسته‌کننده و ملال‌آور، با استفاده زیاد از افعال مجهول خواهی گفت، مگر نه؟ ممکن است اجازه داده باشیم که چیزی نزدیک به اشتیاق به آهستگی طرح شود.

دکتر مارتین، در آدمیرال زرد اثر پاتریک اُبریان^۱

آیا بازارها کارا هستند و اگر کارا نباشند، چه باید کرد؟ از زمانی که آدام اسمیت در ثروت ملل (۱۷۷۶) مطرح کرد که مشارکت هر فرد بر اساس نفع شخصی در نظام بازار غالباً مطلوبیت بیشتری برای جامعه به وجود می‌آورد پرسش فوق‌محور اصلی اقتصاد خُرد بوده است. ارائه پاسخ جامعی برای این سؤال وظیفه‌ی راحتی نبوده است. تا زمانی که والراس رئوس کلی اولین مدل تعادل عمومی را در اوایل دهه‌ی ۱۸۷۰ طرح نکرده بود نحوه‌ی کار بازار به روشنی بیان نشده بود و تا زمانی که پارتو کتاب اصلی‌اش را در سال ۱۹۰۹ منتشر نساخته بود این مفهوم که پیامدهای بازار منافع جامعه را رشد می‌دهد تعریف نشده بود.

اصولی که والراس و پارتو مدون ساختند اساس سیاست‌ی پژوهشی را شکل داد که تا نیمه‌ی دوم قرن بیستم تداوم یافت که مدل تعادل عمومی آرو-دبرو نقطه‌ی اوج آن بود.

این مدل به دقت شرایطی را توصیف می‌کند که بازارهای آزاد پیامدهای مطلوب اجتماعی پدید می‌آورند. این شرایط که بسیار محدودکننده هستند اشتیگلتر را [۶۳]^۲، ص ۶۹ وادار کردند که بگوید به یک معنی دستاورد بزرگ دبرو و آرو یافتن مجموعه‌ی تقریباً مجزایی از فروض بودند که طبق آن فرض می‌شد به دست نامرئی آدام اسمیت دست یافت.

آدام اسمیت از این یافته‌ها متعجب نمی‌شود. او را غالباً در مقام طرفدار خستگی‌ناپذیر بازارهای آزاد و مخالف دخالت دولتی تصویر کرده‌اند، اما این تصویر دقیق نیست. مطمئناً او با برخی از اشکال دخالت

۱. انتشارات Harper Collind, 1997

۲. اعداد داخل کروشه در کل متن از نویسنده بوده و مربوط به منابع انتهای کتاب می‌باشد (مترجمین).

دولت مخالف بود: بخش زیادی از ثروت ملل نقد نظام مرکانتیلیستی است که تحت آن دولت با تئانی با بازرگانان انحصارات تجاری قدرتمندی را توسعه داد. ولی آدم اسمیت معتقد نبود که دولت هیچ‌گاه نباید دخالت کند. در حقیقت او استدلال می‌کند که دولت سه وظیفه اصلی دارد که عبارتند از

وظیفه ایجاد و حمایت کارهای عمومی معین و نهادهای عمومی معین، که هرگز نمی‌تواند به خاطر منافع هیچ فردی یا شمار اندکی از افراد باشد، ایجاد و حمایت، برای اینکه سود نه می‌تواند هزینه‌های هر فرد یا شمار اندکی از افراد را بازپرداخت کند، گرچه ممکن است کاری بیش از بازپرداخت برای یک جامعه بزرگ انجام دهد.^۱

جان استوارت میل، که تقریباً یک قرن بعد نوشت، تردید مشابهی را نسبت به بازارهای آزاد نشان می‌داد. او استدلال می‌کرد که «اقتصاد آزاد... باید یک روش عمومی باشد، هر انحرافی از آن، مگر آن‌که خیر بزرگ‌تری آن را الزامی سازد، یک شر حتمی است» ولی در تشخیص دخالت قابل توجیه از جمله مقررات تحصیل اندکی دچار مشکل بود.^۲

بیش از یک قرن پس از میل، نگرش اقتصاددانان جریان فکری غالب، اندکی تغییر یافته است. آن‌ها مخالف قدرت انحصاری هستند. آن‌ها «کارهای عمومی» اسمیت را کالاهای عمومی، یا کالاهایی با پیامدهای بیرونی قوی می‌دانند و با درخواست او برای اقدام دولت موافق هستند. آن‌ها حتی در استدلال میل برای تنظیم آموزش - اینکه مصرف‌کننده قادر به قضاوت ماهیت کالا نیست - نشانه‌ای از اقتصاد اطلاعات مدرن می‌یابند. آن‌ها با آن که از نواقص نظام بازار آگاه هستند، از آن حمایت می‌کنند.

این موضوع که آیا بازارها کار می‌کنند و اگر کار نکنند چه باید کرد هسته اصلی اقتصاد بخش عمومی را شکل می‌دهد. در حالی که هدف از نگارش این کتاب یک کتاب درسی است که فقط این موضوع اصلی را بررسی می‌کند. تعدادی از موضوعات را که به طور طبیعی در کتاب‌های درسی اقتصاد بخش عمومی نظیر شاخص مالیات و تحلیل هزینه-فایده وجود دارد کنار می‌گذارد.

علاوه بر این هدف این کتاب پیوند بین دو شیوه تحلیل اقتصادی است. دانشجویان دوره کارشناسی مایل‌اند به نمودارها و استدلال‌ات کلامی ساده تکیه کنند. در مقابل دانشجویان کارشناسی ارشد شدیداً به تحلیل ریاضی و منطقی تعمیق‌یافته تکیه می‌کنند. این نوع تحلیل به طور معمول به وسیله اقتصاددانان دانشگاهی و به میزانی کمتر، به وسیله اقتصاددانان بخش عمومی و خصوصی استفاده می‌شود. اولین نوع تحلیل در آغاز کتاب به کار گرفته شده است ولی پس از آن بیشتر به ریاضیات تکیه می‌شود.

با این حال اجازه بدهید تأکید کنیم که این کتابی نیست که در آن ابزارهای پیچیده ریاضی آموزش داده شود یا به کار رود. فرض را بر این گذاشته‌ام که شما می‌توانید این محاسبات را که هرکسی که یک واحد درس جبر گذرانده باشد باید بتواند انجام دهد. مخصوصاً تصور می‌کنم بتوانید:

- مشتقات توابع یک یا چند متغیره را انجام دهید و معنای این مشتقات را درک کنید

۱. به نقل از فصل ۹ کتاب چهارم ثروت ملل. سایر وظایف عبارت است از حمایت از ارتش و قوه قضاییه

۲. به نقل از فصل ۱۱ کتاب پنجم اصول اقتصاد سیاسی. تحت شرایط اقتصاد آزاد (بیابیدد انجام دهیم) دولت نمی‌کوشد تصمیمات فردی، مخصوصاً تصمیمات اقتصادی را محدود سازد

- یک معادله را برای بررسی یک متغیر منفرد دستکاری کنید
 - دستگاه ساده معادلات را با جانشینی مکرر حل کنید
- معتقدم که با فرموله کردن موضوعات در قالب مسائل ریاضی و به کار گرفتن مهارت‌هایی که قبلاً برای حل آن‌ها آموخته‌اید می‌توانید مطالب زیادی درباره علم اقتصاد بیاموزید.
- دانستن اینکه چگونه اتومبیلی را برانید با راندن واقعی آن فرق دارد. هیچ جانشینی برای زمانی که پشت فرمان قرار دارید وجود ندارد. همین مطلب درباره حل مسئله نیز صحیح است. شما ممکن است بدانید چگونه یک مشتق را حل می‌کنند، اما وقتی مشتقی را محاسبه می‌کنید یا وقتی آن را حل کرده‌اید چه باید بکنید. امیدوارم که این کتاب «زمانی را که پشت فرمان قرار دارید» برایتان ارانه کند، فصول این کتاب واقعاً مثال‌هایی از نحوه‌ای را که می‌توان از ریاضیات برای حل مسائل اقتصاد استفاده کرد گسترش داده است. علاوه بر این مسائل نیز در پایان هر فصل وجود دارد. بنابراین تلاش خواهید کرد مسائلی را که شبیه مسائل شرح داده شده در خود آن فصول است حل کنید.
- شما از ریاضیات کمتر از طولانی بودن استدلال‌ات که در این کتاب مطرح شده است ناراحت می‌شوید. در اکثر متون درسی کارشناسی یک توضیح یک صفحه‌ای توضیح طولانی است. در اینجا مدل‌های ریاضی اقتصاد، در چندین صفحه شرح و بسط داده شده‌اند و حل‌هایشان طی چند صفحه آمده است. خواندن این مطالب تمرکز زیادی را می‌طلبد. وقتی اولین سال کارشناسی را می‌گذرانم مشکل من فقدان تمرکز بود. من شروع به خواندن مقالات نشریات آکادمیک کردم. عاقبت استراتژی را که شرح می‌دهم پذیرفتم و هنوز هم از آن استفاده می‌کنم:
- (۱) وقتی اولین بار کتابی را می‌خواندم نسبتاً آن را سریع می‌خواندم. سعی می‌کنم موضوعی را که طرح می‌کند و نحوه طرح موضوع از جانب نویسنده را درک کنم. اگر به استدلال کلامی یا کمی ریاضیات برخورد کنم که قادر به درک‌شان نیستم، از آن‌ها رد می‌شوم.
 - (۲) خواندن دوباره مقاله را، آهسته‌تر شروع می‌کنم. دقت می‌کنم که متوجه موضوع شده باشم و سعی می‌کنم درک دقیق‌تری از استدلال نویسنده به دست آورم. سعی می‌کنم کلیه جزئیات ریاضی را حل کنم، ولی اگر واقعاً سخت باشند از آن‌ها رد می‌شوم.
 - (۳) اگر احساس کنم باید مقاله را کاملاً درک کنم برای بار سوم آن را می‌خوانم. این بار درک بهتری از آن خواهم داشت، بنابراین می‌توانم آن را کاملاً سریع بخوانم، فقط مطالب مبهمی را که در تمام مدت درک نکرده‌ام آرام می‌خوانم. (پی بردم که خواندن فقط بخش‌هایی که قبلاً درک نکرده‌ام عموماً روش مفیدی نیست. مسئله این است که جزئیات مبهم هستند برای اینکه موضوعی را قبلاً در مقاله به طور کامل درک نکرده‌ام. بخشی از معما را از دست می‌دهم. خواندن کل مقاله به من این فرصت را می‌دهد که قسمت از دست داده را پیدا کنم).
- مزیت روش رد شدن همیشه بهتر از نخواندن است. اگر خودتان وسوسه شده‌اید هریک از این فصل‌ها را نخوانید می‌توانید از این روش استفاده کنید.
- این کتاب به قیمت سایر مطالب بر حل مسئله تأکید می‌کند. مخصوصاً

- این کتاب جامع نیست. تقریباً در خصوص هر موضوعی که در این کتاب طرح شده است آثار بسیار زیادی وجود دارد و من تا حد زیادی این موضوع را نادیده گرفته‌ام. در عوض، کوشیده‌ام مدل‌های ساده و منسجمی ارائه دهم که می‌توان از آن‌ها بینش‌های اساسی از آثار به دست آورد.
 - این کتاب عمومی نیست. از مدل‌های ساده استفاده می‌کنم و تقریباً همیشه از اشکال تابعی خاص برای چنین اموری استفاده می‌کنم مثل توابع مطلوبیت و توابع تولید. به طور کلی اقتصاددانان مدل‌های عمومی را بر هر مدل خاص ترجیح می‌دهند،^۱ ولی مدل‌های کلی پیچیدگی ریاضی بیشتری را الزامی می‌سازند. بینش‌های عمومی‌تر کلید مدل‌هایی که در اینجا ارائه شده است را می‌توان در آثار دیگر اقتصاد یافت و در بسیاری از موارد، کاربردهای اصلی‌شان تفاوت معناداری با سایر مدل‌هایی که اینجا ارائه شده است ندارد.
- امیدوارم که از نثر فاخر اجتناب کرده باشم و شواهدی از شور و شوق من برای این موضوع آشکار باشد. مایلم از ریچارد آرنت، نیل بروس و دان اوش بابت تشویق‌شان در اولین مراحل این سیاست و همکارم جان بوربیچ و اس راب بابت مطالعه دقیق بخش‌های زیادی از دست‌نوشته تشکر کنم.
- تصور می‌کنم از بعضی جهات کتاب بهتری از آنچه که می‌توانستم بنویسم نوشته‌ام، بخش زیادی از این پایان خوش به خوانندگانی تعلق دارد که انتشارات کمبریج برگزیده است، (در ترجمه از آوردن این اسامی صرف‌نظر شد، مترجمان). مایلم بابت کلیه پیشنهادها از آن‌ها تشکر کنم و در پایان مایلم از اسکات پاریش از انتشارات دانشگاه کمبریج بابت نظارت بر این پروژه تشکر نمایم.

۱. نتیجه‌ای که در خصوص یک نوع تابع مطلوبیت اثبات شده است ممکن است در خصوص انواع دیگر توابع مطلوبیت صدق نکند. اقتصاد دانان به نتایجی که عمومی هستند (یعنی در مورد شمار زیادی از موضوعات ممکن کاربرد دارند) علاقه دارند بنابراین آن‌ها ترجیح می‌دهند به جای استفاده از توابع خای از توابع عمومی‌تر در تحلیل‌هایشان استفاده کنند.

فهرست مطالب

رقابت نا کامل	۱۵
فصل چهاردهم: انحصار	۱۷
۱۴-۱ انحصار طبیعی	۱۷
۱۴-۱-۱ انحصار گر چه می کند و آیا عملش بهینه است؟	۱۹
۱۴-۱-۲ مقررات و مالکیت عمومی	۱۹
۱۴-۲ رفتار رانت جویانه	۲۲
۱۴-۲-۱ آیا رانت خواری موجب اتلاف می شود؟	۲۳
۱۴-۲-۲ بنگاه ها برای آن که به انحصارات بدل شوند چقدر مصرف می کنند؟	۲۳
۱۴-۲-۳ رانت خواری و تخصیص نادرست منابع	۲۵
۱۴-۳ نتیجه گیری	۲۶
مسایل	۲۶
فصل پانزدهم: قوانین قیمت گذاری در شرایط رقابت ناقص	۲۹
۱۵-۱ قیمت گذاری بر اساس هزینه نهایی	۲۹
۱۵-۲ کالای همسان	۳۰
۱۵-۲-۱ تبانیو	۳۱
۱۵-۲-۲ محدودیت ظرفیت	۳۲
۱۵-۳ کالاهای ناهمسان	۳۳

۳۴	 ۱۵۳-۱ گروه کالا
۳۶	 ۱۵۳-۲ منحنی های تقاضا
۳۹	 ۱۵۳-۳ حداکثر سازی سود
۴۰	 ۱۵۴ خلاصه
۴۱	 سؤالات

مالیات ستانی و کارایی ۴۳

فصل شانزدهم: مالیات ستانی ۴۵

۴۷	 ۱۶-۱ آیا مالیات یکجا امکان دارد؟
۴۸	 ۱۶-۱-۱ اخبار خوش
۵۵	 ۱۶-۱-۲ اخبار بد
۵۹	 ۱۶-۲ اندازه بهینه دولت
۶۱	 ۱۶-۳ نتیجه
۶۱	 مسائل

فصل هفدهم: هزینه رفاه اجتماعی وضع مالیات ۶۵

۶۶	 ۱۷-۱ یک اقتصاد رایینسون کروزوای
۶۷	 ۱۷-۲ بهینگی پارتو
۶۸	 ۱۷-۳ تعادل در شرایط رقابت
۶۹	 ۱۷-۳-۱ انتخاب های رایینسون
۷۱	 ۱۷-۳-۲ انتخاب های بنگاه
۷۱	 ۱۷-۳-۳ تسویه بازار
۷۳	 ۱۷-۳-۴ خلاصه
۷۶	 ۱۷-۴ محاسبه هزینه رفاه
۷۷	 ۱۷-۴-۱ هزینه رفاه مالیات بر نوشابه
۸۰	 ۱۷-۴-۲ هزینه رفاه مالیات بر نان
۸۳	 ۱۷-۵ نتایج
۸۴	 مسائل

فصل هجدهم: نظریه بهینه دوم.....	۸۵
۱۸-۱ مالیات بهینه.....	۸۶
۱۸-۱-۱ قاعده مالیات بهینه.....	۸۸
۱۸-۱-۲ تغییرات در مطلوبیت.....	۹۰
۱۸-۱-۳ تغییرات در درآمد.....	۹۱
۱۸-۱-۴ بازگشت به قانون مالیات بهینه.....	۹۳
۱۸-۲ انحصار طبیعی و قاعده قیمت گذاری رمزی.....	۹۸
۱۸-۲-۱ مالیات مقطوع.....	۹۹
۱۸-۲-۲ مالیات انحرافی.....	۱۰۰
۱۸-۲-۳ یک مشتق بدیل.....	۱۰۳
۱۸-۳ نتایج.....	۱۰۴
مسائل.....	۱۰۴

اطلاعات نامتقارن و کارایی.....۱۰۷

فصل نوزدهم: اطلاعات نامتقارن.....	۱۱۱
۱۹-۱ انتخاب نامساعد.....	۱۱۳
۱۹-۲ خطرات اخلاقی.....	۱۱۶
۱۹-۲-۱ تعادل در شرایط اطلاعات نامتقارن.....	۱۱۸
۱۹-۲-۲ تعادل ناشی از اطلاعات کامل.....	۱۲۰
مسائل.....	۱۲۱

فصل بیستم: ترجیحات آشکار.....۱۲۵

۲۰-۱ ترجیحات آشکار در یک اقتصاد ساده.....	۱۲۶
۲۰-۱-۱ تعادل لیندال.....	۱۲۶
۲۰-۱-۲ آیا می توان تعادل لیندال را برقرار کرد؟.....	۱۲۸
۲۰-۱-۳ یک نظام مالیاتی جانشین.....	۱۳۲
۲۰-۲ مکانیسم گروز - کلارک.....	۱۳۴
۲۰-۳ ترجیحات آشکار در عمل.....	۱۳۹
مسائل.....	۱۴۰

فصل بیست و یکم: قوانین یک انحصار طبیعی..... ۱۴۲

- ۲۱-۱ انحصار طبیعی با نقشی برای مدیریت..... ۱۴۴
- ۲۱-۲ اطلاعات کامل..... ۱۴۵
- ۲۱-۳ نتایج اطلاعات نامتقارن..... ۱۴۹
- ۲۱-۴ تنظیم فهرستی از راه کارها..... ۱۵۱
- ۲۱-۵ نتایج..... ۱۵۳
- مسائل..... ۱۶۰

فصل بیست و دوم: مثال‌های دیگری از اطلاعات نامتقارن..... ۱۶۲

- ۲۲-۱ درمان و بیمه‌ی درمان..... ۱۶۲
- ۲۲-۱-۱ انتخاب نامساعد..... ۱۶۳
- ۲۲-۱-۲ خطرات اخلاقی..... ۱۶۶
- ۲۲-۲ قرارداد بدهی استاندارد..... ۱۶۷
- ۲۲-۲-۱ شکل قرارداد..... ۱۶۸
- ۲۲-۲-۲ مثال..... ۱۷۰
- ۲۲-۲-۳ اثرات تخصصی اطلاعات نامتقارن..... ۱۷۱
- ۲۲-۳ دستمزدهای کارا..... ۱۷۲
- مسائل..... ۱۷۷

اطلاعات نامتقارن و توزیع مجدد درآمد..... ۱۸۰

فصل بیست و سوم: توزیع درآمد..... ۱۸۲

- ۲۳-۱ عوامل تعیین‌کننده درآمد..... ۱۸۳
- ۲۳-۱-۱ نرخ پرداخت..... ۱۸۴
- ۲۳-۱-۲ ساعات کار..... ۱۹۴
- ۲۳-۱-۳ درآمد دارایی..... ۱۹۵
- ۲۳-۲ درآمد و رفاه..... ۱۹۶
- ۲۳-۳ دلایل توزیع مجدد درآمد..... ۱۹۷
- ۲۳-۳-۱ عدالت اجتماعی..... ۱۹۷
- ۲۳-۳-۲ کارایی..... ۲۰۱

۲۳-۴	سیاست انتخابی	۲۰۳
۲۰۴	مسائل	

۲۰۹	فصل بیست و چهارم: محدودیت‌های توزیع مجدد درآمد	
۲۱۰	۲۴-۱ اقتصاد با خود انتخابی	
۲۱۲	۲۴-۲ سیاست‌های توزیعی	
۲۱۲	۲۴-۲-۱ توزیع مجدد مقطوع	
۲۱۴	۲۴-۲-۲ مالیات‌ها و یارانه‌ها براساس درآمد	
۲۱۷	۲۴-۲-۳ دستمزدهای درون‌زا	
۲۲۰	۲۴-۳ مالیات کارای پارتو و رفاه	
۲۲۴	۲۴-۴ نتایج	
۲۲۴	مسائل	

۲۲۵	فصل بیست و پنجم: توزیع مجدد درآمد از طریق برچسب زدن و هدف گذاری	
۲۲۶	۲۵-۱ نشانه گذاری	
۲۲۷	۲۵-۲ هدف گذاری	
۲۲۸	۲۵-۲-۱ یک محدودیت بر درآمد کسب شده	
۲۳۲	۲۵-۲-۲ قیدی برای مصرف کالا	
۲۳۵	۲۵-۳ نتیجه گیری	
۲۳۵	مسائل	

۲۳۹	فصل بیست و ششم: نقش دولت در یک اقتصاد بازار	
۲۴۰	۲۶-۱ اصلاح شکست‌های بازار	
۲۴۰	۲۶-۲ توزیع مجدد درآمد	
۲۴۱	۲۶-۳ محدودیت‌های اقدام دولت	

۲۴۷	نکته‌ای در خصوص بیشینه‌سازی	
۲۵۹	واژگان	

رقابت ناکامل

کریسمس ۱۹۹۹ عرضه‌ی اولیه‌ی عمومی شرکت‌های دات کام میلیون‌ها دلار سود خالص ناشی از گردش سرمایه نصیب این شرکت‌ها کرده بود. مؤسسان شرکت‌های دات کام نیز بر اساس ارزش بازاری سهامی که حفظ کرده بودند به ثروت شخصی رسیدند. سرمایه‌گذاران در حالیکه رویای سود هنگفتی در ذهن‌شان می‌رقصید با خنده‌ای از سر رضایت به بستر رفتند.

سرمایه‌ی در گردش به سرعت خرج شد. استدلال شرکت‌ها این بود که چنین وضعیتی اجتناب‌ناپذیر است. به خاطر بخش زیادی از درآمدهایشان مجبور خواهند بود به تبلیغات تکیه کنند. ولی فقط سایت‌های عامه‌پسندتر قادر خواهند بود درآمدکافی از این منبع بدست آورند. بنابراین استراتژی این بود که حتی الامکان به سرعت با کنار گذاشتن رقبای خود رشد کنند. در اول سود کم و هزینه‌ها بالا خواهد بود، ولی سود بالقوه در آینده این هزینه‌ها را توجیه می‌کرد. سرمایه‌گذاران به پیامدهای منطقی این استدلال بی‌توجه بودند و بیشتر شرکت‌هایی که در آن سرمایه‌گذاری کرده بودند از بین رفتند.

در کریسمس ۲۰۰۰ این موضوع روشن شد که سود بالقوه بسیار کم‌تر از مقداری است که در آغاز اعتقاد داشتند. بخش زیادی از شرکت‌های دات کام از دور خارج شدند و ارزش بازاری بقیه شرکت‌ها ترکیده بود. منابع این شرکت‌ها بدون اثری از درآمد به باد فنا رفته بود.

سرمایه‌گذاران ساده لوح بودند ولی احمق نبودند. ظهور شرکت‌های دات کام نشان‌گر آغاز صنعتی بود که در آن صرفه‌جویی‌های مقیاس^۱ بسیار زیادی وجود دارد. آماده‌سازی محتوی یک سایت هزینه‌های زیادی دارد اما می‌توان با هزینه‌ی ناچیزی امکان دسترسی آن را برای کاربران بیشتری فراهم آورد. بنابراین، هزینه هر کاربر با افزایش تعداد کاربران کاهش می‌یابد. اگر درآمد شرکتی نسبتی از تعداد کاربران باشد، زمانی که آن شرکت بزرگتر می‌شود سودآورتر خواهد شد. این ساختار هزینه به مسابقه برای بزرگ‌تر شدن منجر می‌شود که سرآخر فقط یک بنگاه باقی می‌ماند^۲ به

1. economies of scale

۲. دقیق‌تر آن خواهد بود که حداکثر یک بنگاه باقی خواهد ماند. ممکن است صرفه‌جویی‌های اقتصادی بسیار زیادی وجود داشته باشد، ولی تقاضا برای آن کالا بقدری کم باشد که حتی یک انحصارگر سود بدست نیاورد. این اظهارنظر با شکست اکثر شرکت‌های دات کام ارتباط مستقیم دارد.

صنایعی که چنین ساختاری دارند **انحصارات طبیعی**^۱ گفته می‌شود. دلونگ^۲ نشان داده است که در گذشته شروع به کار صناعی که صرفه‌جویی‌های مقیاس زیادی داشتند ثروت بسیار زیادی برای گروه اندکی انسان خوشبخت (یا ظالم) آورده است. او به عنوان مثال به راه‌آهن، صنایع فلز و مواد شیمیایی در اوائل قرن بیستم، و صنعت نرم‌افزار کامپیوتر اشاره می‌کند. سرمایه‌گذاران دات کام صرفاً امید دارند که تاریخ خود را تکرار خواهد کرد.

صنعتی که در آن یک بنگاه، یا تعداد کمی بنگاه وجود دارد دائماً سود بسیار زیادی ایجاد می‌کند. بنگاه‌ها به دنبال کسب آن سودها منابع کمیاب را مصرف خواهند کرد، دقیقاً کاری که شرکت‌های دات کام انجام دادند. از دیدگاه اجتماعی چنین هزینه‌ای تا حد بسیار زیادی بی‌فایده است؛ این هزینه‌ها فقط تعیین می‌کند چه کسی سود می‌برد نه اینکه آیا سودی بدست خواهد آمد. به چنین استفاده‌ای از منابع **رانت‌خواری**^۳ می‌گویند. از آنجا که این منابع از استفاده‌های مولدتر منحرف می‌شوند، رانت‌خواری اقتصاد را به داخل منحنی امکانات تولید^۴ می‌راند.

حتی زمانی که منابع به این شیوه هدر نمی‌روند رقابت ناقص به کارایی اقتصاد ضرر می‌زند. یک بنگاه تحت شرایط رقابت ناقص^۵ با قرار دادن قیمت‌اش بالای هزینه نهایی می‌تواند سود بدست آورد، حال آن که بنگاه رقابتی قیمت‌ش را با هزینه نهایی برابر می‌سازد و سودی کسب نمی‌کند. قیمت‌های بالا مشتری را از خرید کالا منصرف می‌کند و باعث حرکت روی مرز امکانات تولید می‌شود. در نتیجه تحت شرایط رقابت ناقص شرط تطبیق کارایی^۶ برآورده نمی‌شود.

بنابراین رقابت ناقص به دو دلیل می‌تواند به اقتصاد زیان وارد کند. منابع به خاطر جستجوی سود هدر روند و اقتصاد را به داخل مرز امکانات تولید برانند. قیمت‌ها را می‌توان بسیار بالا تنظیم کرد که باعث می‌شود اقتصاد به نقطه‌ی نادرستی روی مرز حرکت کند. در فصل‌هایی که به دنبال می‌آیند به هر دو موضوع می‌پردازیم.

1. natural monopolies

2. Delong

3. rent seeking

4. Production possibility frontier

5. imperfectly competitive firm

6. the condition for match efficiency

انحصار

ادعای نخستین قضیه این است که هر تعادل رقابتی بهینه‌ی پارتویی است که به این فرض وابسته است که رقابت کامل بر بازارهای کالاهای مصرفی و عوامل تولید حاکم است. وقتی که بنگاه‌های بزرگ بر تعدادی از بازارها مسلط هستند اقتصاد دانان به کارایی بازارهای آزاد چندان خوش بین نیستند. سلطه‌ی یک بنگاه بر یک بازار زمانی بسیار کامل می‌شود که یگانه فروشنده یا یگانه خریدار بازار باشد، به عبارتی وقتی که بنگاه یک انحصارگر یا یک انحصارگر خرید است. این فصل به بررسی برخی از پیامدهای انحصار می‌پردازد.

۱-۱۴ انحصار طبیعی

اگر زمانی که از هر ماده خامی دوبار استفاده شود محصول بیش از دو برابر گردد، یک فرایند تولید **بازده فزاینده به مقیاس**^۱ را نشان می‌دهد. منحنی‌های هزینه‌ی بنگاهی که تحت شرایط بازده فزاینده به مقیاس تولید می‌کند دو خصوصیت مهم دارند^۲:

1. increasing returns to scale

۲. زمانی که محصول افزایش می‌یابد، هزینه متوسط به این دلیل کاهش می‌یابد که برای تولید هر واحد محصول به مقادیر کم‌تری از هر ماده خام نیاز است. این موضوع که وقتی هزینه متوسط در حال کاهش است هزینه نهایی باید پایین هزینه متوسط باشد با یک قیاس به راحتی درک می‌شود. فرض کنید که میانگین قد یک تیم بسکتبال ۶ پا است. اگر افزایش یک بازیگر دیگر میانگین قد تیم را کاهش می‌دهد، قد بازیکن اضافه شده باید کوتاه‌تر از ۶ باشد یعنی کوتاه‌تر از متوسط، وقتی هزینه نهایی پایین (بالای) هزینه متوسط قرار دارد، هزینه متوسط کاهش (افزایش) می‌یابد.